

P. G. Lindhardt skriver fyldigt om den kirkehistoriske og historiske forskning, hvor Kochs indsats gennemgås kronologisk med belysning af såvel metode som resultater. Det hele ses bestandig i forhold til forskningen forud for Hal Koch. Væsentligt nyt kommer også frem i Roar Skovmands afsnit om Krogerup og i to bidrag om universitetsgerningen (K. E. Bugge om opbygningen af Kirkehistorisk Institut og en samtale mellem elever om Koch som lærer); det samme er tilfældet i Erik W. Nielsens artikel »U-landshjælp og ydre mission«, der behandler Hal Kochs store interesseområde i de sidste leveår.

Ud over disse bidrag er der andre, som ikke i samme grad fremlægger nye oplysninger. Vilhelm Nielsen, der var rejsesekretær i Ungdomssamvirket, giver et udmærket billede af arbejdsvilkårene; men selv om der, når det gælder begivenhedsforløbet, føjes nyt til på enkelte punkter i forhold til Henning Poulsens og Henrik Nissens »På dansk friheds grund«, er det dog ikke meget. Mogens Fog fortæller om et møde i Shellhuset under besættelsen; men det meste gengiver et referat, som Hal Koch selv offentliggjorde allerede i 1948. Henning Poulsen giver en oversigt over Kochs kritik af retsoppgøret, som den kom til udtryk i artikler og bøger. Endelig skriver Henning Friis om indsatsen i ungdomskommissionen 1945-52, men holder sig dog til generelle karakteristika.

Vagn Dybdahl

Jens Otto Krag: Ung mand fra trediveerne. (Gyldendal, 1969). 206 s.

Jens Otto Krag har tidligere som skribent dokumenteret sine evner for hi-

storisk fremstilling. Det er bl. a. tilfældet i de store biografiske skildringer i »Hans Hedtoft. Liv og virke« (1955), »Bogen om H. C. Hansen« (1960) og i behandlingen af Buhl i »Fra folket de korn« (1962). Det er samme teknik, der er anvendt i erindringerne, hvor næsten alle personlige oplevelser samtidig er bidrag til en tids karakteristik, og er de ikke det, så er de til gengæld sat i en ramme af en almindelig tidskarakteristik.

Politisk historie på landsplan er der kun lidt af i bogen, der standser i 1945. Der er en del ukendt stof om Socialdemokratiets socialiseringsudvalg fra 1944 og om tilblivelsen af »Fremtidens Danmark« i 1945; det er her, at Krag træder ind og begynder at betyde noget i partiets arbejde. Han havde ikke fulgt nogen normal partikarriere. Ganske vist havde der været et medlemskab i DSU et års tid i Randers og siden som student og ung kandidat et liv i socialistiske kredse (om arbejdet i Socialdemokratiske Studenter siges der mærkelig nok ikke noget), et studenterjob i Arbejderbevægelsens Erhvervsråd samt lærergerning i AOF-studiekredse; men i partiorganisationerne havde Krag ikke nogen position. Disse omstændigheder er det sikkert værd at fastholde, ikke mindst fordi det ofte drøftes, hvor vanskeligt det kan være at nå frem uden at passere gennem alle led i partihierarkiet.

Hvad havde Jens Otto Krag da foretaget sig indtil 1945? I det meste det samme som andre vågne studenter; men med en overvægt af privatekonomiske problemer, som en hel del gik fri for. Bogen starter med en knap, men levende skildring af barndomshjemmet i Randers, hvor faderen havde en mindre forretning. Efter et stykke om gymnasietiden følger derefter hovedafsnittet, der be-

handler studenterliv i København i 1930'erne. Her er både politisk engagement, studieteknik, studenterøkonomi, kærlighed, arbejde i valutacentralen og afsluttende eksamen. Samlet er det et fortræffeligt tidsbillede.

Både i studenterafsnittet og i det følgende om tiden som tjenestemand i Varedirektoratet – her står krigen mere i centrum end direktoratet – forekommer der mange navne. På dette punkt svigter mærkelig nok Krag ellers legendariske pædagogiske talent. En del læsere vil nok kende alle navne; men det er givet, at der vil være tusinder, som ikke aner, hvem »den store fisk« Erik Ib Schmidt er, eller hvem Frederik Dalggaard eller Coln er. Ligesom det kræver konsultation af håndbøger for at blive sikker på, om den stud. polit. Jørgen Jensen, som Krag delte lejlighed med i 1939, virkelig er den senere konservative politiker, man sidder og tænker på. Forklaringer, om ikke andet så i registeret, ville have været nyttige.

I det hele er »Ung mand fra tredive« et godt bidrag til tidshistorien og væsentlig for forståelsen af Krag's personlighed. *Vagn Dybdahl*

Jørgen H. Barfod: Helvede har mange navne. En beretning om koncentrationslejre og fængsler, hvor der sad danskere 1940–1945. (Forlaget Zac, 1969). 463 s.

Bogen rummer et væld af detaljer om danske deporterede og deres umenneskelige vilkår i Hitler-statens KZ-lejre og fængsler. Det er lykkedes forfatteren at skabe et overblik, hvor der før kun fandtes spredte skildringer. Desværre er dette overblik ikke fulgt op af nogen analyse eller talmæssige opgørelser, og det må be-

klages, at den afsluttende navneliste er unødvendigt ufuldstændig (omkomne politifolk mangler) og uegnet til opslag efter enkelte personer, ligesom det er uforståeligt, at de deporterede – bogens hovedpersoner – er udeladt af navnerregisteret. *Henning Poulsen*

*Rüdiger Eckert: Die politische Struktur der dänischen Widerstandsbe-
wegung im zweiten Weltkrieg. Eine
Untersuchung über die Bedeutung
der illegalen Presse und einiger re-
präsentativer Vertreter der Wider-
standsgruppen. (Dissertationsdruck
Lüdke, Hamburg 1969). 345 s.*

Bogens gennemgående tema er en politisk bestemmelse af den righoldige og hidtil uudforskede flora, der til- sammen udgør den illegale presse under besættelsen. I 8 hovedafsnit be- handles Danmarks kommunistiske Parti, Folkeviljen, Dansk Samling, Hjemmefronten, Danske Tidende, Den danske Parole, Ringen og Frit Danmark, og vi får af hvert blad el- ler udgivergruppe en politisk karak- teristik, der væsentligst er baseret på, hvilke efterkrigsmaal de stod for, og hvordan de placerede sig i eller uden for den traditionelle partipolitiske struktur i Danmark. Denne analyse er særdeles vel gennemført og mun- der ud i en højst tiltrængt nuancering af begrebet modstandsbevægelsens ideer. Alligevel er denne problem- kreds ikke bogens mest interessante.

Under sit mangeårige arbejde med stoffet har forfatteren også inddraget et stort dokumentmateriale i undersø- gelsen, og således rustet er han på udvalgte punkter gået et skridt vi- dere og har søgt at analysere den politiske strategi og taktik, som vig- tige modstandsgrupper skiftende pa- roler var udtryk for. Hans interesse